

др **Мирослав СЕВЕР**
Адвокат из Београда
Председник Арбитражног суда Фудбалског савеза Србије

СПЕЦИЈАЛИЗОВАНА СПОРТСКА АРБИТРАЖА ИЗ ПЕРСПЕКТИВЕ ОДРЕДАБА ЗАКОНА О СПОРТУ

Резиме

Специјализована спортска арбитража представља арбитражу специјализовану за решавање спорова који произилазе из конкретне спорти. Сам концепт рада овакве арбитраже везан је искључиво за одnose који настају у оквиру спортске организације која организује и руководи конкретним спором на националном нивоу. Закон о спорту Републике Србије предвиђа могућност оснивања и рада овакве арбитраже, али ограничава врсту спорова које специјализована спортска арбитража може решавати. Овакав приступ Закона о спорту је донекле специфичан из разлога што закон, садржински, не би требало да регулише ово питање, него да залази у аутономију рада једне специјализоване спортске арбитраже. Са друге стране, чланство конкретних спортских организација у општим спортским организацијама, условљава решавање спорова при општим спортским арбитражама, услед чега је Закон о спорту кроз своје одредбе настојао да омогући оснивање и рад специјализованих спортских арбитража. Постојање специјализованих спортских арбитража је делимично условљено и захтевима међународних спортских организација које често инсистирају на оснивању специјализоване спортске арбитраже за конкретан спор на националном нивоу. На овај начин се полако успоставља квалитетан систем решавања спорних спорова који доприноси свеобухватнијем приступу и раду спорних арбитража, а самим тим и бољој репутацији.

Кључне речи: *специјализована спортивска арбитража, спортивска специфичност, аутономија воље.*

I Увод

Могућност решавања спорова путем арбитраже, специјализоване за конкретан спорт, представља резултат развоја идеје да се кроз систем организовања и рада једне сталне арбитражне институције при конкретном националном савезу, допринесе и омогући развој регулативе и спортских прописа који ће омогућити учесницима да антиципирају границе до којих могу успостављати међусобне односе. Рад сталне арбитражне институције у конкретном спорту мора се сагледати кроз потребу за усаглашавањем прописа и за тумачењем норми спортског права на начин убрзавања развоја правног приступа самом спорту. Специјализована арбитража, поступајући по датом предмету, не решава само спор између страна у поступку, већ ствара прецедентни систем који ће омогућити свим учесницима у конкретном спорту правилан приступ и разумевање успостављених норми, а истовремено се конкретан случај посматра у корелацији са такмичењем и кроз потенцијални утицај који конкретна одлука може имати на само такмичење. Самим тим, улога специјализоване арбитраже у спорту не састоји се само у решавању конкретног случаја, већ је далеко шира и комплекснија и захтева не само пажљивији приступ, већ завидно знање и познавање садржајнијег спектра нормативе кроз коју се преплиће и коју карактерише спортска специфичност.

Када говоримо о спорту, ван сваке сумње фудбал је спорт чија регулатива преовладава у односу на друге спортове. Поред тога, пракса и примена норми из фудбалског спорта већ одавно је постала предмет интересовања Европског суда правде и усаглашавања са комунитарним правом. На овај начин је фудбал као спорт нормативно обликован у Европи, а потом и на цео свет. ФИФА, као кровна организација фудбалског спорта сугерише својим чланицама да у своје статуте унесу одредбе које ће решавање спорова усмерити ка арбитражи, а не ка редовним судовима.¹ Разумевање оваквог приступа произилази не само због брзине решавања спорова, већ због схватања и сагледавања самих фудбалских норми, које нису увек примењиве искључиво кроз систем пуког познавања позитивног законодавства једне земље. Разумевање односа у спорту и разлог успостављања одређених норми произилази из спортске специфичности, суптилне тачке раздвајања спортског

1 ФИФА Статут из 2016. године (*FIFA Statutes April 2016 edition*), чл. 59, ст. 2 и 3.

права као посебне гране права, из ког разлога је за спорт веома важно да у систему одлучивања буде садржан концепт ширег разумевања домета успостављених норми. Већина случајева у спорту је везана за такмичење и може се одразити на исто у већој или мањој мери, а схватање и сагледавање конкретног спора кроз примену спортских норми, са једне стране, као и заштита јавног поретка једне земље, са друге стране, чини специјализовану арбитражу у фудбалском спорту, али и у било ком другом спорту, идеалним решењем за просперитет самог спорта кроз усавршавање и унапређење његове регулативе.

II Законски оквир

Могућност успостављања сталне арбитражне институције за решавање спорова у конкретном спорту предвиђена је чл. 53, ст. 1 Закона о спорту Републике Србије.² У поменутом члану се наводи да: „Чланови спортистског удружења и спортистско удружење могу се споразумети да решавање спорова о правима којима слободно располажу, осим спорова за које је одређена искључива надлежност суда – повере ад хок спортистском арбитражном суду или спортистском арбитражном суду при Олимпијском комитету Србије – за олимпијске спортисте, Спортистском арбитражном суду при Спортистском савезу Србије – за неолимпијске спортисте и спортистском арбитражном суду при Паралимпичком комитету Србије – за паралимпичке спортисте, а када су у питању спорови у вези раскида, поништења или утврђивања нишавости или испуњења уговора између спортиста, односно спортистског стручњака и спортистске организације – и спортистском арбитражном суду при надлежном националном трансном спортистском савезу“.

Оваква законска формулација успостављања специјализованог арбитражног суда за конкретан спорт, а при националном гранском спортском савезу је врло специфична, донекле и интригантна, обзиром да су наметнута решења која нису у духу арбитраже, као приватног начина решавања спорова³. Закон о спорту се бави питањем врсте спорова које може решавати специјализована спортска арбитража националног гранског спортског савеза, фаворизујући, привидно, на тај начин арбитражу Олимпијског комитета Србије, Паралимпичког комитета Србије и Спортског савеза Србије, које види као основне спортске арбитраже у Републици Србији. Са друге стране, и међу овим арбитражама можемо уочити извесну селекцију коју прави Закон, раздвајајући спортове који се могу решавати пред неком од наведених арбитра-

2 Закон о спорту – ЗС, Службени гласник РС, бр. 10/2016.

3 Вид. Гашо Кнежевић, Владимир Павић, *Арбитража и АДР*, Београд, 2009, 18.

жа, па тако арбитража Олимпијског комитета Србије може решавати спорове везане за олимпијске спортове, арбитража Спортског савеза Србије може решавати спорове везане за неолимпијске спортове, док арбитража Параолимпијског комитета Србије може решавати спорове везане за параолимпијске спортове. Оваквом формулацијом створена је својеврсна конфузија око надлежности различитих арбитража и судбине одлуке коју би донела „ненадлежна“ арбитража, уколико би се евентуално упустила у решавање конкретног случаја, руководећи се вољом страна у поступку. Сматрамо да намера да се будући или већ настали спор повери на одлучивање сталној спортској арбитражи не би требало да буде спутана или ограничена одредбом Закона о спорту, нити би Закон о спорту требало да се бави овим питањем. И сам Закон о спорту у чл. 53, ст. 1 предвиђа да се *„чланови сјорџској удружења и сјорџско удружење моју сјоразумејти да решавање сјора о њравима којима слободно расјолажу...“*. Међутим, ова слобода воље се у наредним редовима поменутог члана сужава на већ описани начин.

Уз све наведено, треба разумети и специфичност специјализоване спортске арбитраже, као и потребу решавања спорова у оквиру свог спорта. Специјализовану спортску арбитражу карактерише уско стручно познавање регулативе, ширег и ужег односа између чланова, начина на који ће се донета одлука одразити у оквиру саме организације, као и других карактеристика које је потребно узети у обзир приликом одлучивања. Специјализована арбитража има обавезу да својим члановима обезбеди најбржи и најквалитетнији начин решавања спорова. Међутим, поставља се питање да ли је регулативом националне спортске организације, у оквиру одређене гране спорта, могуће успоставити обавезу да се сви спорови који настану између чланова те спортске организације, морају поверити на решавање специјализованој арбитражи која је успостављена у оквиру саме спортске организације. За разлику од Закона о спорту, конкретна спортска организација би морала да ужива степен аутономије који ће јој омогућити успостављање овакве обавезе међу својим чланством, односно да се сви спорови морају поверити на решавање специјализованој спортској арбитражи која је успостављена у ту сврху.

III Модел приступа арбитражи спортских организација у односу на Закон о спорту

Када говоримо о фудбалском спорту, ФИФА као кровна организација која прописује права и обавезе својих чланова у чл. 57 и 58 свог

Статута успоставља надлежност Арбитражног суда у Лозани⁴ за све спорове који настану у оквиру ФИФА, обавезујући истовремено, у чл. 59, ст. 1 Статута, конфедерације, асоцијације чланице и лиге, да морају препознати Арбитражни суд у Лозани као независни судски ауторитет и да морају обезбедити поштовање одлука које овај арбитражни суд доноси. На овај начин ФИФА обавезује своје чланове да све спорове који су међународног карактера повере на решавање Арбитражном суду у Лозани. Као корак даље, у чл. 59, ст. 2 ФИФА Статута, изричито се забрањује обраћање редовним судовима за решавање спорова, осим у случајевима када су императивним прописима конкретне земље, судови искључиво надлежни за решавање појединих врста спорова.

Националне фудбалске асоцијације су у складу са одредбама чл. 59, ст. 3 ФИФА Статута, у обавези да унесу у своје статуте, односно правилнике, одредбе којим ће обавезати своје чланове да све спорове повере на решавање спортском арбитражном суду, који мора бити успостављен у оквиру конкретне националне фудбалске организације, уз гаранцију поштовања начела независности и непристрасности. Истовремено је наметнута и забрана решавања спорова пред редовним судовима, уз поштовање ограничења која су успостављена императивним прописима конкретне земље. Оваквим приступом и формулацијом ФИФА као кровна организација фудбалског спорта инсистира на успостављању такозваних обавезних арбитража,⁵ обзиром да су чланови националних фудбалских организација приморани да своје спорове решавају пред оваквом арбитражом.

Следећи норме ФИФА Статута, Фудбалски савез Србије је унео у чл. 82, ст. 3 свог Статута⁶ одредбу да су „Сви чланови ФСС дужни да у своје *стаатистије уираде одредбу којом ће иризнаити надлежност Арбитражног суда ФСС*“. Фудбалски савез Србије је у обавези да поштује императивне прописе међународне организације којој припада, а Закон о спорту Републике Србије у чл. 53, ст. 6 дозвољава овакво поступање, обзиром да прописује да „*Оиштим актиом сиритској удружења не може бити иройисана обавезност арбитраже, осим уколико груичије није иройисано сиритским иравилима надлежној међународној сиритској савеза*“. Закон о спорту, генералном одредбом, дозвољава успостављање искључиве надлежности специјализоване спортске арбитраже у оквиру националног гранског спортског савеза, а претходно уводи ограничења обима спорова који се могу изнети пред овакву арбитражу, што нас

4 *Court of Arbitration for sport (CAS)*. Више о томе вид. Мирослав Север, „Спортска арбитража“, *Право и привреда*, бр. 1–4/2004, 138–146.

5 Вид. Миодраг Трајковић, *Међународно арбитражно право*, Београд, 2000, 109.

6 Статут Фудбалског савеза Србије, *Сл. лист ФСС „ФУДБАЛ“*, ван. бр. 18/17.

поново враћа на питање оправданости и сврхе овако успостављеног решења у Закону о спорту.

Интересантна би била хипотетичка ситуација у којој би се, на пример, спор између чланова Фудбалског савеза Србије, вољом странака настојао поверити на решавање Арбитражном суду Спортског савеза Србије. Овде треба имати у виду да је Статутом Фудбалског савеза Србије успостављена обавеза чланова ове организације да решавање спорова повере Арбитражном суду ФС Србије, а са друге стране, Закон о спорту сугерише да стални арбитражни суд при Олимпијском комитету Србије решава спорове везане за олимпијске спортове, у коју групу спортова спада и фудбал, а Правилник о сталном спортском арбитражном суду при Спортском савезу Србије у чл. 20, ст. 2 прописује да арбитражни суд није надлежан за арбитражно решавање спорова у олимпијским спортовима. Претпоставимо овде да се не ради о спору у вези раскида, поништења или утврђивања ништавости или испуњења уговора између спортисте, односно спортског стручњака и спортске организације, када се може у складу са Законом успоставити надлежност сталног арбитражног суда при националном гранском спортском савезу. Дакле, слободна воља страна у поступку је двоструко искључена, Законом о спорту, али и Статутом спортске организације чији су чланови стране у поступку, те се уједно поставља и питање могућности и оправданости оваквог приступа. Сматрамо да спортска организација може да инсистира на обавези обраћања арбитражном суду успостављеном у оквиру своје организације и чак то условљавати чланством у датој организацији, док Закон о спорту, са друге стране, не би требало да се бави било каквим условљавањем могућности вођења поступка пред неком од спортских арбитража. Тиме се не бави ни Закон о арбитражи Републике Србије као основни закон који регулише питање успостављања и функционисања једне арбитраже.⁷ Сама стална арбитража би требало да буде слободна да уреди своју унутрашњу организацију на начин који сматра најделотворнијим, уз услов да се не повреде основна начела рада и функционисања арбитраже која су успостављена међународним прописима и самим Законом о арбитражи. Национална спортска организација из конкретне гране спорта може да услови питањем чланства своје чланове да прихвате надлежност арбитраже успостављене у оквиру саме организације, међутим, не може их спречити да свој спор изнесу пред редовни суд или пред неку другу арбитражу. Евентуалне санкције које спортска организација може изрећи према својим члановима због непоштовања регулативе и обраћања другој арбитражи су друго питање, али би сама спортска организација морала да поштује одлуку коју је донела друга арбитража или редовни суд.

7 Закон о арбитражи – ЗА, *Службени гласник РС*, бр. 46/2006.

Услед изложеног, сматрамо да Закон о спорту не би требало да се бави питањем који ће се спорови водити пред којом спортском арбитражом. Закон о спорту треба да дозволи овакав начин решавања спорова, а саме арбитраже ће својим квалитетом оправдати своје постојање. Арбитража је по својој суштини зависна од воље сукобљених страна да свој спор изнесу пред жељену арбитражу. Законско условљавање и одређивање арбитражног суда који треба да буде надлежан у дефинисаним случајевима ствара ситуацију сличну питању утврђивања надлежности редовних судова. Закон о арбитражи у чл. 6, ст. 1 и 2 предвиђа да „Арбитражно решавање спорова организује стална арбитражна институција, у складу са својим правилима и овим законом, када је то предвиђено споразумом странака. Сталне арбитражне институције могу да оснују привредне коморе, професионална и струковна удружења, удружења грађана у складу са њиховим оснивачким актом и овим законом, ако је то у сагласности са њиховом делатношћу.“ Дакле, питање рада и функционисања спортске арбитражене би требало да буде предмет разматрања Закона о спорту, већ самих спортских организација.

IV Сагласност на акте спортске арбитраже

Закон о спорту је, такође, успоставио и обавезу добијања сагласности од стране Министарства на опште акте сталне спортске арбитраже којим се уређују надлежности, састав и организација, затим услови и начин избора и разрешења арбитра, арбитражни трошкови и поступак у стварима из надлежности сталне арбитраже.⁸ Питање добијања сагласности на акта којим се успоставља стална арбитража је свакако питање које превазилази аутономију конкретне организације да успостави свој систем решавања спорова, а који произилази из Закона о арбитражи. Закон о спорту, са једне стране, не наводи да ли је потребно добити претходну или накнадну сагласност на акта којим се успоставља стална спортска арбитража, док са друге стране, Закон не успоставља санкцију за ситуацију када спортска арбитража није добила сагласност Министарства на поменуте акте. Из тог разлога се поставља питање разлога за успостављањем обавезе добијања сагласности на акте спортске арбитраже, када норма не предвиђа да ли се ради о претходној или накнадној сагласности, нити каква се санкција може успоставити уколико се сагласност уопште не тражи. Тумачећи овакву норму можемо рећи да сагласност Министарства суштински није ни потребна, обзиром да уколико се постави питање недостатка сагласности иста може бити добијена и накнадно, а у ситуацији да се сагласност накнадно не

8 ЗС, чл. 54, ст. 5 и 7.

добије, не може се успоставити било каква санкција, обзиром да иста није предвиђена.

Међутим, то није ни толико битно колико је важно указати на непотребно задирање Закона о спорту у област организације и рада једне спортске арбитраже, а при постојању обавезе спортских организација да приликом оснивања арбитража поштују основна начела која прописује Закон о арбитражи Републике Србије. Закон о арбитражи у члану 6, став 2. предвиђа да сталну арбитражу могу основати привредне коморе, професионална и струковна удружења, удружења грађана у складу са оснивачким актом и законом о арбитражи и ако је то у складу са њиховом делатношћу. Закон о арбитражи не помиње добијање било какве сагласности за оснивање и рад једне сталне арбитраже. Не можемо чак на поменуте одредбе Закона о спорту гледати као на својеврсни *lex specialis*, обзиром да је овакав приступ противан основним арбитражним начелима. Добијањем сагласности на акте сталне спортске арбитраже од стране Министарства, не може се постићи бољи ефекат од контроле коју врше сами чланови спортске организације која је основала спортску арбитражу и који имају далеко већи интерес за стварањем квалитетног арбитражног суда. Рад сталног арбитражног суда националне спортске организације може бити и предмет преиспитивања од стране надлежних органа кровне спортске организације, а што може имати далеко веће последице уколико се успостави да постоји повреда регулативе. Са друге стране, арбитражна одлука се може поништавати пред редовним судом у ситуацијама које таксативно набраја Закон о арбитражи.⁹ Дакле, већ је успостављен систем контроле одлучивања једне арбитраже, а систем контроле оснивања и поступања сталне спортске арбитраже, кроз давање сагласности на општи акт, не указује на суштинску и сврху таквог прописа.

V Степен аутономије спортске арбитраже и антиципативни приступ Закона о спорту

Специјализоване спортске арбитраже по својој суштини и припадности спортској организацији располажу правом и могућношћу да свом чланству наметну обавезу решавања спорова пред конкретном спортском арбитражом. Такав приступ, по нашем мишљењу, не представља умањење слободе избора начина решавања спора насталог између сукобљених страна, обзиром да је ово питање директно везано за чланску припадност конкретној спортској организацији. Слобода избора је тада примарно везана за тренутак уласка у чланство из разлога

9   3А, чл. 58.

што се приступом спортској организацији активирају права и обавезе која се морају поштовати и која су дефинисана регулативом и прописима конкретне спортске организације. Непоштовање регулативе води санкцијама које могу резултирати и искључењем из чланства. Овакав приступ је још садржајнији када начин решавања спорова произилази из статута кровне међународне организације, обзиром да би непоштовање императивне регулативе могло довести до искључења из чланства саме националне спортске организације. Ову обавезност поштовања одредаба статута међународне кровне спортске организације на националном нивоу, као и последице које могу настати у случају непоштовања истих, прописао је и Закон о спорту дозволивши успостављање обавезности арбитраже у тој ситуацији.¹⁰

Руководећи се могућношћу успостављања обавезности решавања спорова међу својим члановима сталне спортске арбитраже које у складу са Законом о спорту могу деловати на територији Републике Србије долазе у својеврсни конфликт, обзиром да је питање чланства спортских организација значајно испреплетено. На пример, Фудбалски савез Србије је члан Олимпијског комитета Србије, а чији је члан и Спортски савез Србије.¹¹ У чл. 43 Статута Олимпијског комитета Србије је предвиђено да чланови ОКС прихватају примарну и искључиву надлежност Сталне спортске Арбитраже ОКС, као и да се сматра да су чланови прихватањем одредби Статута уједно и уговорили надлежност Сталне спортске арбитраже ОКС. Дакле, питање условавања вођења спорова пред конкретном спортском арбитражом је врло комплексно и значајно указује на потребу омогућавања успостављања и деловања специјализованих спортских арбитража. Закон о спорту је у том смислу унео извесно компромисно решење када је успоставио могућност да национални грански спортски савези могу основати своје арбитраже за решавање спорова које Закон прописује. На овај начин је учињен корак напред у развоју схватања односа спорта и спортске арбитраже и полако се ствара пут ка успостављању безусловне могућности рада специјализованих спортских арбитража.

Успостављање обавезности решавања спорова у оквиру спортске арбитраже основане од стране конкретне спортске организације, произилази из широког спектра потреба које се манифестују и уклапају приликом решавања спора насталог у оквиру спорта. Овде је, пре свега, важно указати на комплексност сваког појединог случаја који се решава пред арбитражом, обзиром да је у појединим ситуацијама нужно

10 ЗС, чл. 53, ст. 6.

11 Вид: <http://www.oks.org.rs/olimpijski-komitet-srbije/organizacija/clanovi-olimpijskog-komitet-srbije/>.

разумети и могућност утицаја који донета одлука може имати на само такмичење. То подразумева, не само познавање позитивноправних прописа и спортске регулативе конкретног спорта, већ и разлога и суштине успостављања појединих спортских норми. Решавање спорова у спорту, као што је напоменуто, није искључиво везано за непосредни однос сукобљених страна, већ треба разумети да тај однос произилази из целокупне спортске регулативе која садржински и примарно регулише такмичење. У професионалном спорту, примарни циљ заштите је заштита такмичења која произилази из заштите конкретних односа кроз дефинисање права и обавеза учесника у спорту. Дакле, концепт заштите је много шири од једног чистог уговорног односа, јер се манифестује кроз активности далеко ширег круга учесника. То не значи да је основ заштите такмичење на штету страна у поступку, већ се само указује да је приступ арбитраже приликом одлучивања комплекснији из разлога што је потребно сагледати далеко ширу слику односа у конкретном спорту и последице које могу утицати на друге учеснике и при свему томе донети закониту одлуку. У том смислу, арбитражна одлука је прецедентног карактера, а сложеност одлучивања је далеко садржајнија од простог приступа конкретног спору. Неопходност разумевања оваквог начина и приступа, нужна је у специјализованој арбитражи, обзиром да је то једини начин испуњења основног циља овакве арбитраже – унапређивање регулативе кроз решавање спорова и смањење спорова кроз едукацију чланства. На овај начин се превазилази концепт рада општих арбитража, обзиром да специјализована спортска арбитража нужно има више „слуша“ за решавање спорова у оквиру свог спорта. У том смислу, питање условљавања арбитражног решавања спорова мора ићи у правцу ближег домета рада, обзиром да на том нивоу и санкције због непоштовања регулативе по питању искључиве надлежности спортских арбитража може бити делотворнија.

VI Хитност поступања као битни елемент рада спортске арбитраже

Поступак пред специјализованом спортском арбитражом је хитан. Време је саставни део спорта и његов кључни елемент. Из перспективе клуба, немогућност формирања жељеног тима који ће наступати на такмичењу, представља потенцијално велики проблем за клуб, обзиром да то може директно утицати на конкурентност клуба током сезоне. Немогућност ангажовања жељеног играча због поступка који се води, ствара потребу за калкулисањем, секундарним опцијама и сл. Посматрано из перспективе играча, ситуација је још сложенија, јер

немогућност тренирања директно је везана за напредовање играча. Поред тога, каријера играча је релативно кратка. Губљење драгоценог времена због вођења дуготрајног поступка може довести до привременог удаљења са „сцене“, а услед постојања огромне конкуренције, губљење из видокруга заинтересованих клубова, може значити и ранији завршетак каријере.

Наведене карактеристике су само део потенцијалних проблема који могу настати приликом вођења спорова пред редовним судовима, али и пред било којом другом арбитражом која није специјализована за конкретан спорт. Поред регулативе, познавање суштинских односа, карактеристика и околности, јако је важно приликом решавања спорова у конкретном спорту. Тиме се доприноси бржем и садржајнијем приступу. Пред судовима поступци могу трајати и по неколико година. До правоснажности одлуке клуб ће свакако изгубити интересовање за играча, а играчу ће протећи драгоцено време. Међутим, то је само део проблема у погледу решавања спорова пред редовним судовима. Редовни судови изостављају из видокруга спортску специфичност због које можда конкретна норма позитивног права захтева модулацију у циљу разумевања потребе за другачијим решењем. У том контексту, различитост приступа може бити есенцијално важна за доношење одлуке, а да се при томе, ни у једној варијанти, не поступа супротно јавном поретку и императивним прописима земље у питању. Редовни судови имају акценат на решавању конкретног спора, губећи из вида последице које ће одлука имати или може имати у односу на такмичење. Понекад последице могу бити огромне, само због недостатка хитног поступања без улажења у друге специфичности приликом одлучивања. На пример, судска одлука донета након три или четири године, којом се утврђује да је клуб поступао противно успостављеној регулативи и да је такмичење нерегуларно, директно може довести до поништења целокупног такмичења које је завршено три или четири године раније, а поставља се и питање успостављања спортских санкција према том клубу за наредна такмичења у којим је учествовао након спорног случаја. Дакле, питање регуларности и наредних такмичарских сезона се директно доводи у питање, а тиме се утиче на ангажовање и пласман клубова који нису имали никакве везе са нарушавањем такмичарског интереса и са противправним поступањем. То не значи да редовни суд није требало да донесе такву одлуку, већ је акценат на томе да редовни приступ судова поступку, као и двостепеност одлучивања, може проузроковати несагледиве последице неколико година након догађаја који је довео до поступка.

Специјализована спортска арбитража, са друге стране, има далеко већу одговорност приликом поступања. Питање хитног решавања спо-

ра, уз коначно одлучивање већ у првом степену, значи да поступајући арбитар појединац, односно арбитражно веће, нема тај комфор да му другостепени суд контролише одлуку. Поред тога, приступ сваком случају из перспективе поштовања јавног поретка, али и за разлику од редовних судова, примарног сагледавања спортске специфичности и разлога успостављања конкретне спортске норме, која делом може нудити другачија решења и приступ од постојећих позитивних прописа, садржински може правити разлику између одлука донетих пред редовним судовима и одлука које доноси специјализована спортска арбитража. Код спортске арбитраже која настоји да изгради систем који ће бити уважаван код чланова уз ауторитет у одлучивању који ће приказати неприкосновено познавање регулативе, поред унутрашње организације, и арбитри који чине такву арбитражу морају бити лица од великог ауторитета и кредибилитета. Са једне стране, морамо говорити о високим моралним начелима, а са друге стране, о познавању позитивног законодавства и спортске регулативе уз потребно искуство у поступању. У земљама које немају велику традицију решавања спорова пред арбитражом, преовладава погрешно схватање да је изабрани арбитар заправо заступник стране која га је предложила. Такав концепт мора бити превазиђен, јер је погрешан, а сама арбитража је та која ће својим приступом и поступањем указати да се сваки арбитар који се налази на листи арбитра, ту налази са разлогом. Избор арбитра не сме бити извршен уз очекивање пристрасног поступања, већ управо супротно, изабрани арбитар треба да буде гарант законитог решавања спора. Избор арбитра зависи од његовог знања и искуства. Огромну улогу у томе има сама арбитража, односно орган конкретног савеза који бира арбитра. Својеврсни приступ селекцији и изборуврских стручњака за арбитраже нужно мора бити потпуно објективан, обзиром да специјализоване арбитраже обично немају велику листу арбитра, те лица која се налазе на листи морају оправдати указано поверење. Питање указаног поверења и стављања на листу арбитра мора бити двосмерно. Велика је част за арбитра да буде стављен на листу сталних арбитра, али је и велика част за националну спортску организацију да конкретно лице прихвати предлог за именовање. Стална специјализована спортска арбитража је арбитража која мора оправдати своје постојање, пре свега што говоримо о обавезном решавању спорова између чланова арбитраже уз искључење било које друге арбитраже и редовних судова за решавање спорова који могу настати. Овим се питање ауторитета и кредибилитета овакве арбитраже ставља на највиши могући ниво. Услед описаних разлога, специјализована спортска арбитража не решава само спорове између чланова спортске организације, већ кроз праксу и поступање својим конструктивним сугестијама и сарадњом са нормативним органима конкретног спортског савеза, омогућава усавршавање спортских

норми кроз уочавање простора за побољшање или усаглашавање са регулативом кровне организације у мери у којој је то могуће извршити због императивних прописа конкретне земље.

VII Закључак

Разумевање основних принципа рада и функционисања специјализоване спортске арбитраже, као и концепт заштите нормативе конкретног спорта, који се манифестује кроз решавање спорова у оквиру чланства у самој спортској организацији при којој делује конкретна арбитража, нужно указује на потребу за успостављањем оваквог начина решавања спорова. Специјализована спортска арбитража је компактна и предодређена да брзо и ефектно делује. Предности рада специјализоване спортске арбитраже су бројне. Ту свакако треба поменути хитност у поступању, затим разумевање специфичности односа, познавање регулативе, као и препознавање и уочавање недостатака у регулативи који се могу побољшати на начин потпунијег и свеобухватнијег правног приступа. Специјализована спортска арбитража представља потребу модерног спорта, обзиром да утиче на развој свести о нужној повезаности спорта и права, који не функционишу одвојено већ у хармонији. Успостављањем специјализованих спортских арбитража за различите спортове не доводи се у питање оправданост постојања општих сталних арбитража, који својом регулативом предвиђају решавање спорова који произилазе из различитих спортова. Са једне стране, националне спортске организације могу приморати своје чланове да све спорове решавају искључиво пред специјализованом арбитражом, али, са друге стране, овакав приступ неће осујетити рад општих спортских арбитража, обзиром да су специјализоване спортске арбитраже углавном карактеристичне за најмасовније спортове попут фудбала, кошарке и евентуално рукомета. Ту је и регулатива карактеристична, те је потреба за уско стручним приступом заступљенија.

Исто тако, Закон о спорту треба да омогући у пуној мери аутономију рада и поступања спортских арбитража, како општих тако и специјализованих. Мора им омогућити да својим радом и приступом оправдају своје постојање, као и да стекну поверење у квалитет донетих одлука. Судска контрола која се манифестује кроз поступак поништавања арбитражних одлука је довољан гарант поштовања јавног поретка једне земље од стране једне спортске, али и било које друге арбитраже. Треба имати у виду да циљ специјализоване спортске арбитраже није само решавање, већ и смањење броја спорова, што се временом постиже кроз донете квалитетне одлуке и усаглашавање регулативе конкретног спорта. Закон о спорту свакако да је имао слу-

ха код успостављања норми којима се омогућава успостављање и специјализованих спортских арбитража и сада је потребно тај пут отворити у правцу још веће либерализације и омогућавања самим спортским организацијама да се изборе за своје место у свету квалитетних и ауторитативних арбитража.

Miroslav SEVER, PhD

Attorney at law

President of the Court of Arbitration of the Football association of Serbia

SPECIALIZED SPORTS ARBITRATION FROM THE PERSPECTIVE OF THE LAW IN SPORT

Summary

Specialized sports arbitration, as a model of a dispute resolving body, is specialized for resolving the cases that come from the particular sport. The working concept of such specialized arbitration is related to the relations within the sports organization that governs and organizes the specific sport on the national level. Serbian Law on Sports prescribes the possibility of founding such arbitration, but, at the same time, it limits the type of disputes that specialized sports arbitration can deal with. Such approach of the Law on Sport is very specific because, in the essence, the Law on Sport should not deal with this issue, nor to minimize the autonomy of one specialized sports arbitration. On the other hand, the membership of the particular sports organizations in the general sports organizations, establishes the necessity of a dispute resolving before the general sports arbitrations. Due to that, the Law on Sport, through its provisions, tried to support the foundations and work of the specialized sports organizations. The existence of the specialized sports arbitrations is partially conditioned on demands of the international sports organizations that very often insist on foundation of such specialized arbitration on the national level within the particular sports organizations. Following this concept, a quality system of the sports disputes resolving is slowly being established. It surely contributes to the more comprehensive approach and work of the sports arbitrations, and thus to the more comprehensive regulations.

Key words: *specialized sports arbitration, sports specificity, autonomy of the will.*